

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет початкового навчання

**ІННОВАЦІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ:
ДОСВІД, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ,
ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету початкового навчання**

16 травня 2023 року

**Харків
2023**

школі

Шагодіна Євгенія Організація культурно-дозвіллевої діяльності молодших школярів у процесі дистанційного навчання	55
Щипанова Вікторія Цифрові технології як засіб підвищення якості освіти у початковій школі	56

СЕКЦІЯ 3

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Барабаш Аліса Взаємодія школи та сім'ї в умовах інклюзивної освіти	57
Степанюк Наталія Організація роботи вчителя початкових класів з учнями з особливими освітніми потребами	58
Строган Віолетта Сутність поняття писемне та усне мовлення	59
Якименко Вікторія Педагогічні умови успішної адаптації молодших школярів з особливими освітніми потребами до навчання в інклюзивному класі	60

СЕКЦІЯ 4

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІВПРАЦІ УЧИТЕЛЯ, УЧНЯ І БАТЬКІВ

Абайдуліна Інна Педагогічна взаємодія з батьками учнів початкових класів в умовах НУШ	61
Кривошей Ольга Педагогіка партнерства як засіб формування особистості в освітньому процесі початкової школи	62
Крилова Катерина Педагогіка партнерства – ключовий компонент формули Нової української школи	63
Лаврінченко Любов Взаємодія вчителя і батьків як психолого-педагогічна проблема	64
Сотнікова Марина Організація педагогічної освіти батьків дітей молодшого шкільного віку у закладі загальної середньої освіти	65
Суббота Дар'я Формування педагогічної культури батьків учнів початкових класів засобами народного мистецтва	66
Чубенко Валерія Особливості онлайн-комунікації у тріаді «учитель-учні-батьки	67

СЕКЦІЯ 5

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА КОМПАРАТИВІСТСЬКІ СТУДІЇ

Абакумова Юлія Проблема спілкування вчителя з учнем у педагогічній спадщині Я. Коменського	68
Артюкович Олена Дитиноцентрична концепція сімейного виховання у педагогічній спадщині В. Сухомлинського	69
Власенко Катерина Розвиток системи соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими потребами в європейській педагогічній практиці ХІХ століття	70
Голубенко Тетяна Педагогічна спадщина К. Ушинського в сучасному вимірі	71
Євков Віталій Ідея народності у вихованні – основа педагогічної системи К.Д. Ушинського	72
Ковальчук Ірина Педагогічна спадщина Х. Алчевської	73

Педагогічна спадщина Х. Алчевської

Ковальчук Ірина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук Н. О. Агаркова

Серед тих, чиє життя та діяльність є предметом гордості для наших земляків, нашою культурною спадщиною, гідне місце займає Христина Данилівна Алчевська (1841-1920) – вчитель, прогресивний діяч народної освіти, організатор та керівниця недільних шкіл.

Будучи дочкою вчителя повітового училища, завершити навчання у школі або здобути освіту вона так й не змогла, оскільки в Російській імперії жінка не мала права здобувати освіту. Через це вона й поставила собі мету «навчити якнайбільше жінок грамоті».

У м. Курськ, куди з Чернігівської губернії перевели її батька Д. Я. Журавльова на роботу, пройшли дитячі та юні роки Христини. 1862 р. Журавльова Христина Данилівна одружилася та з чоловіком переїхала із Сум до Харкова. Алчевський Олексій Кирилович, її чоловік, українець, багато сил та часу відводив на громадську діяльність. Так, у 1860 рр. він очолив Харківську громаду, яка сприяла освіченості українського населення, відкривала безкоштовні школи, видавала дешеві книжки, влаштовували лекції, концерти, шевченківські вечори. Серед них єдиною жінкою була Х. Д. Алчевська, її також називали гетьманкою. У 1869 р., після створення у Харкові Товариства поширення грамотності в народі, Христина Данилівна увійшла до його складу разом зі своїми колегами.

10 червня 1862 р. була започаткована Х. Д. Алчевською нелегальна приватна жіноча недільна школа (налічувала 50 осіб) та працювала протягом 8 років. Офіційно відкриття цієї школи сталося лише у березні 1870 р. В класі, який вела Христина Данилівна, навчання було за букварем П. О. Куліша. Учителі школи Х. Д. Алчевської, як наслідувачі К. Д. Ушинського, М. О. Корфа та ін, використовували звуковий метод навчання грамоти. Особливу увагу у школі надавали самоосвіті, тому над уважно комплектували фонд бібліотеки. Кількість учениць Х. Д. Алчевської постійно збільшувалася (воно було доведено до кінця педагогічної діяльності Алчевської до 500).

Вивчаючи щоденники Х. Д. Алчевської та її колег, видно, що вони містяться цінні пед. спостереження за психологічним розвитком учнів, розглядаються питання взаємовідносин із нею, що є шляхом обміну пед. досвідом, допомагають аналізувати нові методи навчання, проблеми педагогічної майстерності. Вдосконалюючи шляхи навчання учениць, вчителі особливо наполегливо розробляли методичний документ - «Програми з усіх предметів навчання» у «Недільній школі для дорослих та малолітніх учнів» (1885), який був з 7 пунктів. Тож, марно Харківська жіноча недільна школа була взірцем освітніх закладів такого типу. Отже, вся діяльність Х. Д. Алчевської була прикладом самовідданої віддачі своєму народу. А сучасники вважають, що саме Х. Д. Алчевська змогла створити основу для наступного розвитку народної освіти в країні.